

Jeg skal da tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at Bornholms Militis ikke er noget saa aldeles Exemplarisk eller Gnestaaende. Vore Naboe og Brødre, Svenskerne; som vi dog vistnok maae indrømme en vis Dygtighed, hvad Krigsvæsen og navnlig Landforsvarsvæsen angaaer (derfor har man Historien at støtte sig til) have en aldeles tilsvarende Militisindretning, nemlig Nationalvæbningen paa Det Gothland, som i det Hele er organiseret aldeles uafhængig af den øvrige svenske Armee og i stor Lighed med den bornholmske Militis. Jeg veed, at den er lidt større, den tæller 9,000 Mand, og at der findes nogle Afvigelse i Sammenligning med Bornholms Militis; der findes saaledes ikke Kavalleri, hvilket er hensigtsmæssigt, og andre Ting, som jeg ikke nærmere skal gaae ind paa. Da nu denne nationale Væbning paa Den Gothland er oprettet 1810, netop 200 Aar efter Bornholms Militis Stiftelse, saa mener jeg, at det beviser 2 Ting: for det Første, at der findes noget Tilsvarende, og for det Andet, at man har fundet det rigtigt endnu i vor Tid at indføre en saadan Indretning. Der kan nok være forskellige Meninger om Maaden og Midlerne til, hvorledes man skulde forbedre Militisen og faae den til et hensigtsmæssigt, kraftigt og nyttigt Værn for Den eller, om man vil, for hele Riget. Jeg har foreløbig, saaledes i Almindelighed taget, ikke Noget imod det at erindre. Det kan skee ad to Veie, nemlig ad Lovgivningsveien og ad administrativt Veie. Da det nu er en bekjendt Sag, at Bornholm fra 1807 til 14 efter den dygtige Gouverneur Rothes Udsagn frembød et godt og hensigtsmæssigt Værn for Den, og det ligeledes er bekjendt, at Lovgivningsmagten ikke senere har rørt ved denne Indretning, saa maa man antage, at det er Forvaltningen, Bestyrelsen, som har været Skyld i, at den er kommet i en mindre god Tilstand; og det er dog saare naturligt, at, naar man har tabt Noget, saa gaaer man tilbage og søger det paa den Veie, hvor det maa være tabt, og ikke udenfor. Det forekommer mig ogsaa, at der af hiin ærede Rigsdagsmands Udtalelser fremgik Noget som Exempel paa Forvaltningen og paa dens ikke hensigtsmæssige Indflydelse — i Forhold til Militisen. Der blev talt om det daarlige Krudt

og Krudtmagasinetnes uhenigtsmæssige Veligheden, og Sigt kan vistnok ikke i nogen Henseende lægges Militisens Indretning i og for sig til Last. Jeg anfører det blot som Exempel, men nu vil man sige, at der er en anden Betragtningmaade, der skal gjøres gjældende, og det er den, at man ikke skal gaae ud fra et eenfaldigt Hensyn til Bornholms Forsvarsvæsen ved denne Sags Behandling; det er vistnok ogsaa rigtigt, jeg underordner mig aldeles denne Anskuelse. Man siger: Bornholm, med samt sit Forsvarsvæsen og alt andet Væsen, skal indordne sig under den øvrige danske Kjøbe som et virksomt og tilsvarende Led og ikke staae som et frafaldet eller dødt Led, udenfor Kjøben. Det er ogsaa meget rigtigt. Man siger Bornholm (jeg taler ikke om Bornholms Militis) skal i det Hele taget dele Kaar i national og social Udvikling og i det Hele taget staae Last og Braud med det øvrige Danmark; ogsaa heri er jeg enig; og jeg troer, at jeg tør sige, at denne Land ikke er saa fremmed for Bornholmerne i den nyere Tid, som Nogle ville troe. Jeg troer ikke engang man er berettiget til at sige, at vore Forfædre ikke havde denne Land; thi det er dog en historisk given Kjendsgjerning, at de selv udrydde det bortkastede Led af de urette Hænder og selv sammenlødde det med den Kjøbe, hvortil det skal høre. Men det er dog vist saa, at Veligheden og de øvrige naturlige Forhold stille sig modstridende mod en Realisation af denne Idee om lige Kaar. Vil man paa staae, at Bornholm f. Ex. med Hensyn til Jernbaner bliver gjort deelagtig og kommer til at dele Kaar med det øvrige Danmark, eller ved andre saadanne Indretninger, da troer jeg, det er urigtigt; men hvori ligger det? Det maa ligge i de naturlige Forhold, som fordrer noget Andet. Man vil dog nok ønske, at Bornholms Militis i paakommende Tilfælde skal høre et Bidrag til Danmarks Forsvar og Frelse, og det forekommer mig at være en stor Ære, man viser Bornholmerne, at man ændser, om de ere nærværende eller fraværende ved Danmarks Borgled; det er en skjøn Idee, den er rigtig, jeg tiltræder den, men jeg troer ikke, at den vil være af nogen synnerlig praktisk Betydning; naar den skal udføres; thi det Bidrag, som Bornholm kan høre, billigtvis efter sin Stør-